

ADAOSE ȘI INDREPTĂRI

I. la INTRODUCEREA

§ 21. Un *t* (sau *d*) final parasitic s'a dezvoltat la următoarele vorbe: maibent (= mabein), saivant (= saivan), șahmarand (= șahmaran) etc.

elisiunea unui *r* în vorbele: berbe[r]lic, murda[r]lic și serda[r]lic.

§ 40. „Cu rogojina aprinsă în cap“ ... O reminiscență a acestui obicei și în „Cântecul lui Priscovenu“ din Teleorman (Tapu, 97-98): Șapte boieri de țară, Să mergem la jăluială, Să dăm jalbă Impăratului, În porța Țarigradului... Cei șapte boieri se gătia... La Țarigrad ajungea... El din caic jos se da, Cu ipingele se 'mbrăca... Șapte rogojini că'mi lua... Cu catran le cătrănia, Cu bumbac le bumbăcia Și cu spirt că le stropia, În trei prăjini le ridica, Luminarea c'aprindea, Foc la rogojini că'mi da. Rogojinile 'mi ardea, Focu mare se făcea, Țarigradu înspăimînta... Am venit la jeluială Înaintea Măriei sale, Cum judeci lumea totă, Să ne faci nouă dreptate!

§ 41. Lăutarii conservă și astăzi unii termeni speciali din tehnica muzicii turcesci. Ast-fel cîrdele viorei (și cobzel) poartă nume orientale: cîrda lui „sol“ se numește *rast*, a lui „re“ sau „mi“ *nevâ* și a lui „la“ *sebâ* sau *sabâ* (Bilciurescu, Ghidul Bucureștilor, p. 67). În capitolul ce Sulzer consacră muzicii turcesci, se află următorul pasaj (II, 438), care poate servi de comentariu observațiunii precedente: Numele tonurilor pe violină: prima cîrdă *rast*, a doua... *nevâ*... iar semi-tonul *sebâ*...

§ 45. Tractatul din 1391 e atestat, independent de Fotino, de către d'Ohsson (VII, 442) și Hammer (XVII, 105).

§ 76. În privința terminului „scîndură de Galați“, cf. M. Nacu. Geografia jud. Covurlui (1891), p. 240: „Cînd e vorba de lemnele de construcție nu se amintesc la Constantinopole de cît de cheresetelele din Galați. Așa, de exemplu, cînd cineva cere acolo o scîndură grîsă (dulap), nu se exprimă altfel de cît: dă-mi un *gâlățen*... (după un raport al consulului român din Constantinopole).

§ 109. Elementul turcesc lipsesc nu numai din literatura religioasă propriu-zisă, ci aprîpe cu desăvîrșire și din acele ramuri ale literaturii populare (ca colinde, descîntece, vrăji...) cari stau în raport mai mult sau mai puțin intim cu credințele religioase.

Bogate în turcisme sînt și baladele oltene culese de d. Chr. N. Tapu și publicate în colecțiunea *Materialelor folkloristice* (cf. adaosul

la Bibliografia) de sub direcțiunea d-lui Gr. G. Tocilescu. Ele sînt interesante prin o tendență modernizătoare, care se manifestă pe de o parte în numeroasele diformațiuni ale terminilor titlaturii otomane (cari în colecțiunile anterioare conservă forma primordială; ca ex. cf. spahi), iar pe de alta prin substituirea de vorbe neologice (ex. de haine) în locul vechilor numiri consacrate. Aceste particularități arată îndeajuns, că spiritul poporului a intrat deja în al doilea stadiu al evoluțiunii sale, când amintirile trecutului încep să amurgescă și expresiunea lor să devie din ce în ce mai vagă.

Colecțiunii oltene îi sînt particulare:

a) nume proprii ca: Ağuș[liță], Aișa [Aișica, Aișița], Arsan, Delidarda, Idirna, Mizil-Craiü [Mizilca, Mizilcuța], Savalat, Suliman-Pașa etc. și frase întregi turcesci mai mult sau mai puțin corupte (ex. p. 53): Cine te-a ucis, İoldâșım? *Vala bîrbam, cardașım!* și formule obișnuite: *Baca, baca, ghiaura* (Cată, cată, ghiaurul!)...

b) un număr de vorbe turcesci ce nu le mai întilnim aiurea: ardalic (= odalic), baldag (= baltag), basceă (= bacceă), begu (= bey), buhaz (= bogaz), cafat (= cafas), ciorbagiü, colgiü, derea, dugialic (= ghigialic), gialap (= gelat+gelep), iortoman, refenea, tambură, terezie, zurbalic; și în fine, forme verbale unice: bulucesc, bulibășesc, căfenesc, ciobesc, mărtălesc etc. și adverbiale: cerchezesc, deliesce etc.

Mai este de observat, că unele din turcismele proprii acestei colecțiuni au forma sêrbescă (cf. bascea, beg, dugialic...).

§ 110. Cunoscători ai graiului macedonên asigură, că sensul de „surveillant de la boucherie” ce rēposatul Obedenaru dă vorbeii *baciă* la Români din Macedonia, e imaginară...

§ 111. Procedura de-a reproduce vorbele turcesci după transcrierea neo-grécă e destul de veche: Miron Costin întrebunțeză deja alternativ *Habeș* și *Hambes*... Acestei curioase sisteme de transcriere îi se datorese existența unei vorbe imaginare, care se repetă în toate manualele noastre de istorie și care în fapt e o simplă eróre de transcriere. E vorba de *Talambașa*, pretinsul nume al calului boierit de Mavroghene (Fotino II, 175: Mavroghene, spre a-și bate joc de caftanuri și de boieri, a îmbrăcat cu caftan pe *un cal al sêu ce se numia Talambașa* și-i a dat titlul de Clucer). Vorba nu este altceva de cît transcrierea neo-grécă a lui TABLA-BAȘA adică *Ταμπλαμπάσα*: cf. Fotino II, 47: un cal împărătesc carele se chiamă *tablampașa*... Transcrierea eronată a traducătorului, rēposatul Sion, a dat astfel nascere unui nume curat fictiv, un fel de idol istoric...

La formele intermediare maghiaro-turce adaogă:

beșchie (*bașchie* și *bestie*) 1. unéltă dogarului și a dulgherului: un fel de ciocan al cărui capăt este șanțuit (Damé, Terminol. 87, 89, 112); 2. un fel de ferestrău îngust și lung (în Moldova); — БІСКИ (d. turc. bičky), scie; bulg. serb. bičkila. V. Partea II: bischigiü.

captar, un fel de capac cu care se acoperă stupul: acest capac, adesea o strachină sau scafă (Damé, 75, 120), se mai numesce și *cap-talan*; — KÁPTALAN și KAPTÁR „Bienenkorb” (d. turc. kaptar „capote” (d'une ruche) d. kapmak „couvrir” (V. capac). Din turcesce nu avem nici-un termen de apicultură.

La formele intermediare greco-turce: *mânătarcă*, un fel de ciupercă (*Agaricus*): — *μαντάρι* (d. turc. mantar „champignon”): finalul -că se datorese influenței analogice cu „ciupercă”.

HATIȘERIFUL d. 1802: citește 23 *Novembre* în loc de „23 *Octombre* din același an”.

BIBLIOGRAFIA. Adaogă următoarele trei opere în curs de publicație (primele două terminate):

Damé (Fr.), *Incercare de terminologie poporană*. București, 1896.

Materiale folkloristice, vol. I: *Poesii populare* publicate sub auspiciile Ministerului de Instrucțiune publică sub direcțiunea D-lui Gr. G. Tocilescu (în special ȚAPU, cântece din Oltenia, p. 1—500).

Tiktin (H.), *Rumänisch-Deutsches Wörterbuch*. 5 fascicule, 1895—1899 (până la *cela*).

II. la VOCABULAR

Abaiu — citește: *abaiu* n. în loc de *abai(e) f.*

aguș — adaogă: *Agușită*, în Oltenia (ȚAPU, 53: *Agușită* al lui Topală, Care-l mândru fără sémă și de revestit prin țară).

aliș — șterge: *iliș*.

ama — ȚAPU, 62: Bă Stoian, n'af fost așa mare, *Ama* numele și-a fost mare...; adaogă: ngr. *amá*, mcr. *ma*.

anteriú — Var. (olténă) *hantiriú* (ȚAPU, 80: Dar am văduț pe mama lui Stanislav, Spelându-i zăbunele, *Tóte hantiriule*).

arap — adaogă: ngr. *ἀράρης*, fem. *ἀράρησα*, n. *ἀράρακι*, negre, négresse; espèce de génie (myth. pop.); *ἀράριδες*, staffi păzitoare de comori.

arbiú — adaogă: *arbiaș* (ȚAPU, 165: Și dă-mi ál fluer al tēu, Să-ți dau *arbiașul* meu).

arman — adaogă: și în jud. Tulcea (MATER. FOLKL. 1476: Din mânăunchi în snopi, Din snopi clăi, Din clăi în car, Din car pi *arman*)... *armănit*, treerat (Damé, Terminol. 56: treeratul în jud. Constanța se numește *armănit*, iar aria *arman*).

at — adaogă: pl. „hăi” (ȚAPU, 54: A pus trei *hăi* la coșare). Forma „hate” la Teodorescu e greșită.

babă — adaogă: 1. ngr. *μπαμπάς* (forma *μπαμπάκος* e probabil românescă: cf. suf. -că § 23); 2. fig. = babalfe (la o móră de vînt) Damé, Terminol. 162.

babalfe — adaogă: 1. la o móră de vînt (Damé, Terminol. 162); 2. (și *bubuluc*) tarac ce sprijinesce cóstele prispelor, în Bacău (Ib. 95) *băcan* — adaogă: *băcănesc*: hârtie *băcănescă* (Tiktin s. v.) și *băcănime*, Mold. *băcălime* „starea de băcan” (ibid.).

baçșiș — ȚAPU, 117: Ține, Dolfo, acilea, Mare *baçșiș* și-oiú da... Adaogă: *baçșișuesc* „a da un baçșiș” (JIP ap. Tiktin s. v.: administrația *baçșișuită* de rēi arendași).

badie — Sev. Nunta, 126 [orație]: Jderuri și papuci *imbadii* [= în badii], Perechea lor 5 lei.

baibafir (V. bașfir) și *baibazir*, stofe prețioase din carii se făceau haine sau cioltare domnesci, la Tătari: cf. Tiktin s. v.

balaban — adaogă: rut. sokol balaban „un fel de șoim de vîntătoare”; despre raportul vorbei cu slav. *bolovanu* (primitiv „butuc”). cf. Miklosich, Türk. Elem. I, 19.

balamale — (ȚAPU, 90: Cu picioru 'n ușa da, Din *balamale* sâria). Adaogă: *balemare* (Id. 151: Cu picioru că mi-ı da, Ușa din *balemare* sâria) și *blagamale* (= baglamale: DAMÉ, Terminol. 98: balamale sau *blagamalele* ușei).

baltag — Var. olténă **baldac** (ȚAPU, 152: [Codrónu] Vindea calul, armele, Rămânea cu *baldacu* Numai cu șeua 'n spinare; 387: Și unde oîu găsi omi bêtân, Să-î dau *baldace*...)

baș — adaogă: **baș-hamal**, primul hamal (BENGESCU ap. Tiktin: sînt al halei *baș-hamal*).

bazea — ȚAPU, 275: Cum și-o pörtă maică-sa Cu rochița de *bazea*... Adaogă: ngr. μπαζές (= ζιμτων).

beiu — Var. (semi-literară) **beg**, în baladele oltene (ȚAPU, 60: La Cladova se ducea, La *begu* că se ducea; 62: *Begule*, Domnia ta, Frate nu mă judeca, Ca să fii tu la mâna mea.

beleziec — adaogă: mcr. (formă metatetică) bizilică „brățară“.

berechet — adaogă: 5. (ca adv.) à foison; mcr. „belșug“.

beșlii — vorba, ea și derivatele ei, revine adesea în baladele oltene (ȚAPU, 53: *Beșlii* că se strîngea, Ca cîinii la zalhana; 55: Ce *beșliu* e pe pămînt, Măine să-î vöd pribegit; 56: Vestea la *beșliu* că 'mî da, Toi pre cai gata era; 57: De la Izlaz până la Dii, Să dau lăfă la *beșliu*; 89: Frunzuliță de secară, Cât era *beșliu* în țară...) și în cîntecele macedo-române (WEIG. II, 55: Tu să-î faci nouă fciori!.. Doi s'nă li pitrețem *beșliu*, Ta s'aruvescă cătăni și vești...); și ca adj. „voinic“ (ȚAPU, 58: Ce turc era mai bogat, La Stoian băgat argat; Ce turc era mai *beșliu*, La Stoian arhelegiū). Formele secundare: beșlegă (ȚAPU, 57: Să mă pul ghiuler mai mare Peste *beșlegiū* din țară) și beșlegia (ȚAPU, 57: Să mă duc la Bucuresci, Ca să iaū ghiulera Și *beșlegia*).

bondoc — adaogă: **bundaci** (Dîmbovița) și **bunduc** (Mehedinți), nume taracilor ce sprijinesc cîstele prispelor (Damé, Terminol. 95, 100: tarasiū, găsece, *bundaciū*, *bunduciū*, dereciū, parmaciū, bubulu-ciū, urșiū, popondociū sau gorgozaniū).

bre! — vorba revine adesea în cîntecele oltene (ȚAPU, 14: Iana că-î striga: A, *bre!* Moș-Crăciun, Că ești mai bêtân... 54: Am auđit, *bre*, Agus... 15: Și 'mî striga în gura mare: Dalei, surățico Stanco, *bre! bre!* D'ai făcut vre-odată bine, Fă-ți pomană și cu mine!)

bulibașa — adaogă: **bulibășesc**, a ajunge bulibașa (ȚAPU, 58: Dar Stoian Bulibașa, Căpitanul de Craina, De când s'a *bulibășit*, Haznale n'a mai venit).

bulucese — adaogă: (și **bulugesc**), în cîntecele oltene (MATER. FOLKL. 825 [doină]: Nu ne duce ca pe noi, Ci ne duce ca pe boi, Legați în frîngiū de tei, *Buluciți* ca nisce oi). Cf. WEIG. Rum. Dialekte, 83: *bulugesc*, a grămădi, a ataca.

huriū — CAP. 318: Constantin-Vodă s'aū tras de aū venit în țară, pentru că aū avut avuție încărcată în *huri* în heleșteul de la Dobreni; DUM. 26: două-deci *huri* cu praf. — Adaogă: **huriăș** (DUM 32: scöseară praful din 580 *huriășe*).

burghiū — MATER. FOLKL. 439: Fôie verde, măr sălcii, D'aș fi gros ca un *burghiū*). Adaogă: **burghiaș** (ȚAPU, 37: D'un *burghiaș* că 'mî căta, Gaură 'n caic că da, Apa 'n dînsu că intra).

but — cit ngr. πούτι... .

butuc — vorba e o formațiune indigenă de origină obscură (cf. Schuchardt în Zeitschrift für romanische Philologie XV, 97-104).

buzdugă — adaogă: **buzdugénă**, în cîntecele oltene (ȚAPU, 86: Cu 180 de buți, Tóte buți, *buzdugene* D'o 150 de vedre). Vorba „buzunar“ sună oltenește *pozunar* (ȚAPU, 92, 115).

cadîna — ZANNE IV, 287: „a sta ca o cadîna“, fără a face nici o trcbă (despre femeile leneșe).

cafás — Var. **cafát**, în cântecele oltene (ȚAPU, 104 : Sus în *cafát* se suia, Pe Dobrișan îl judeca, Cu cât capu n'ul lua; 111: [Letinu] Sus în *cafát* se suia, Cu ochianu se uita).

cafenea — adaogă: **căfenesc**, a bea cafea (ȚAPU, 69: Ei unde mergea La negră cafea, Dă se *căfenia*) și cafegiu (ȚAPU, 56: Cinci galbeni de aur scotea, *Cafegiului* dăruia).

călép — adaogă: **călepele** se numesc în Muntenia „sculurî“ (Damé, Terminol. 140).

calup — adaogă: 8. flórea ce se face la capétul stúlpilor, la casele de munte, în Prahova (Damé, Terminol. 99).

canara — adaogă: 3. în Moldova, pășune de îngrășat vitele pentru zalhana (cf. Tiktin s. v.): vite pentru *canara*.

capcană — vorba se află și în Psaltirea în versuri a lui Dosofteiu (XXIV, 51: Că tu 'm' vei scóte de *căpcană* Picidórele din cursă viclénă), care a luat vorba din rusesc.

capot — adaogă: **capoceliú**, îmbrăcat cu capotul său mantaua militară (formațiune originală analogică): cf. Doc. III, 506 (d. 1787): Postelnicii *capoceliú* și înarmați...

cărdășesc — adaogă: 2. (ironic) a snopi în bătăi, în cântecele oltene (ȚAPU, 55: Bestiia lui Abdulah Cu măciuei că-l *cărdășia*; 58: Când pe scară jos se da, Toți tureii că-l *cărdășia*) și **cardaș**, horă după masa de cununie, în Moldova (Sev. Nunta, 281).

casap — adaogă: **hasap** (Baronzi, 161).

cașcaval — ȚAPU, 116: Brânză dulce din sėdilă, *Cașcaval* din comanic, Cum stă bine la voinic. Adaogă: originea vorbeii italiene (cf. Tiktin s. v.): caș ce se anină de-a călarele (*a cavallo*) pe prăjini.

cășlă — adaogă: **cășlar**, cel ce strînge fructul, în Moldova (IONESCU, Doroh. 370: *cășlarul* este tocnit cu 6½ galbeni pe an).

căștiú — cu sensul de „căștig“, într'un cântec olten (ȚAPU, 74: C'am vîndut ciređile Și-am bėut *căștiurile*).

catail — adaogă: 2. (cf. Tiktin) se dice despre tutunul fin tăiat.

catifea — adaogă: **catifelat** (formă neologică: cf. fr. velouté) VLAHUȚĂ, Dan, 151 (ap. Tiktin): pielea femeii albă și *catifelată*.

catîr — adaogă: 2. (și **calacatr** = ca la catîr, în Moldova, bocănei (Tiktin s. v.).

cauc — adaogă (la 3): cf. bulg. serb. kalpak (igumenski).

cazan — adaogă: (ca adj.) roșiatic, despre fața lănei la oi (Damé, Terminol. 67: după fața lănei oile sînt... negre sadea, *cazane* saú roșiaticce, stogomane și lăi).

cazma — adaogă: 1. (în Mold.) hîrlețul ce slujesc la facerea șanțurilor; 2. (în Munt.) úrnăcopul ce se întrebunțeză la seosul buturugilor (Damé, Terminol. 38).

cerchez — adaogă: **cerchezesce**, în cântecele oltene (ȚAPU, 128: Să mă tunđi *cerchezesce*, Să-m' lași chica deliesce; 151: Și mi-l tundeá sfranțuzesce, Și mi-l rádea *cerchezesce*).

chebe — în Brăila, zăbunul se numesc **gheboiú** (Dr. Manolescu, 181).

chenar — adaogă: 3. (sens arhaic literar) margine (DUM, 54: ișind din curtea unuí unehias ce-i era casa cam la *chenar*).

cherestegiú — citește: KERESTEĐI...

chervan — adaogă: **caravană**, drie saú car funebru în Bucovina (MARIAN, Inmorm. 250: cei mai avuți se duc la grópă cu patașca saú *caravana*). Ca și ruténul karavan, vorba románescă e o formă paralelă la „chiarvan“ saú chervan.

- chilă — turc. și KIL (de unde alb. kílă), dar ngr. κιλέε.
 chişléc — citeşte: KYŞLYK . . .
 chiub — var. **chiabur**, deducţiune ulterioară d. pl. chiuburi (DAMÉ, Terminol. 74: în unele părţi se dice *chiaburi* la castrone).
 Terminol. 74: în unele părţi se dice *chiaburi* la castrone).
 chiulhanagiū — citeşte: KŪLHANĠI . . .
 ciacâr — adaogă: 1. (despre boi) când împrejurul luminilor ochilor are un cercăn alb; 2. (despre cai) când are un ochiū albastru și altul negru (DAMÉ, Terminol. 28, 48).
 cialma — adaogă: 2. în Banat, conciuł miresei peste care se trage turbentul sau hobotul (Marian, Nunta, 239 și 705), formă și sens luate de la Sêrbił bânățeni.
 ciapraz — adaogă: (și **ciaprazar**), uneltă cu care se îndrepteză dînțil ferestrăului (DAMÉ, Terminol. 115).
 ciardac — adaogă: 3. numele unei părți a morii de vînt (DAMÉ, Terminol. 162: *cerdacul*, pridvorul sau tinda la móra de vînt).
 ciaun — adaogă: (și **ciaon**), cumpêna orizontală a zidarului (DAMÉ, Terminol. 104).
 ciauș — adaogă: **ciaușesc**, a ajunge ciauș, în cantecele oltene (ȚAPU, 122: Măi ciauș, tu 'mî ești rêu, De când tu mi-ai ciaușit, Nici o slujbă n'ai făcut, Dar pe-asta ca s'o faci!).
 cicaric — adaogă: **cicaricul** din Moldova se numește în Muntenia „sucală“ sau „rodan“ și nu este altceva de cât o letcă pusă în mișcare de o rôtă (DAMÉ, Terminol. 140, 142).
 cigher — adaogă: **coghiriū** (V. Tiktin s. v.) și **ghighir**, într'un cîntec oltén (ȚAPU, 495: Trimetea la măcelari Și lua *Ghighir* (fleați de țînțari).
 ciob — adaogă: **ciobesc**, a se fărâma, într'un cîntec oltén (ȚAPU, 402 [cîntecul nunului]: Luați-vê cuțitele, Că s'a *ciobit* lingurile).
 ciorbă — adaogă: **ciorbuliță**, diminutiv de gingășie (ȚAPU, 105: Ștuculiță, lunguliță, Bună este *ciorbuliță*).
 cișniū — citește: **ceșniū** în loc de „ceșnuī“.
 citarie — ȚAPU, 72: Și 'ți ia iie dintr'o mie, Rochiță de *citarie*.
 ciubuc — adaogă: **ciubucar**, uneltă de zidar sau de dulgher (DAMÉ, Terminol. 104: *ciubuc* sau *ciubucurul*, tiparul de tras ciubucuri pe zid; 115: după întrebuițare, rîndoua se numește *ciubucar* sau lambar, mucheriū . . .).
 ciuruc — adaogă: (în Mold.) cădêtură de vită, bună de îngrășat pentru zalhana.
 civit — adaogă: 3. (în Bucov.) piatră vînêtă (Marian, Serb. II, 16).
 cobuz — vorba, specială cîntecelor moldovenesci, a suferit curiose diformațiuni (**căpus**, **topuz**) în baladele oltene (ȚAPU, 195: *Copusul* de os mult cîntă frumos; 18: D'un *căpuț* de os Rêsuna frumos; 187: *Topuzu* de os Mult dice duios).
 condac — adaogă: 2. o parte a ferestrăului (DAMÉ, Terminol. 86: brațele ferestrăului, mâini, crăci, cotioie, mânere, *condace* . . .)
 curcut — adaogă: un fel de terciū.
 cutnie — vorba revine în cantecele oltene sub Var. (corupte) **cuhnie** și **cutie** (ȚAPU, 67: Și rochiță de *cuhnie* Și briū lat din Țaligrad; 70: Și rochiță de *cutie*, Brîū lat din Țaligrad).
 dairea — adaogă: **daragiū**, toboșar (ALEXANDRESCU, Dicț. jud. Vâlcea, p. 532: chindia s'a introdus de curînd și se cîntă de lăutarî, însoțîți pe un-le locuri de câte un toboșar sau *daragiū* [vuvă]); — vorba corespunde unei forme turcesci analogice DAIREĠI.
 deliū — adaogă: **deliesce**, cum purtau deliui (ȚAPU, 129: Și frumos mi-o tunde, Ș'o tunde cerchezesc Și-l lăsa chica *deliesce*).

divan — adaogă: **divănaș** = divanist (ȚAPU, 209: Voi boierilor, Și voi, *divănașilor*... Până 'n ziua să v'afiați..)

doldora — ȚAPU, 77 (d. Teleorman): Cerșesc săracele Pe toate ulițele Cu traistele *doldora*

dughiană — adaogă: **dughine'**, diminutiv de gingășie (ȚAPU, 67: Dar un turculeț mititel... Șede 'n *dughinel*).

duium — într'un cântec din Prahova (ȚAPU, 75: Umbla turcii tot d'aiurea, D'aiurea prin păduri, Tot *duiumuri* pe drumuri).

dulamă — adaogă: **dulămiță**, diminutiv, haină domnescă sau haiducăscă, în cântecele oltene (ȚAPU, 158: Na de la mine astă *dulămiță*... Să-mi dai al cojoc mare lăptos; 392: Scolă, mândro, de mă gătesce... Și-mi creșce *dulămiță*. Verde ca lăia de viță).

durbac — adaogă: 2. (și **durbacă**) lada sau cutia tescului de struguri, numită și „țarc“ (Damé, Terminol, 82).

fanar — adaogă: 2. o parte a morii de vânt, numită și „prinelul“ sau „vălугul“: în Tulcea îi se dice **fanar**, iar în Covurlui și Constanța **țener** (Damé, Terminol, 162, 163).

firman — adaogă: **firmanaș**, într'un cântec din Teleorman (ȚAPU, 58: Dară Hanu C'aușia, D'un *firmanaș* că 'mi scria. Cu slova că furnica, Să-i se creță vorba).

fudul — adaogă: falnic, despre cai (MARIAN I. 49: Incălecat'a surul, Surul aprig și *fudul*).

gârbaciū — adaogă: **sgârbaciū**, în cântecele oltene (ȚAPU, 4: Când friu-l slobodăia Cu *sgârbaciū* l'amelința; 72: Cu sfîreū *sgârbaciū*l Pe fața obrazului). Forma bucovină **corbaciū** și **scorbaciū** (= harapnic ap. Marian, Serb. I, 14) e luată din rutenesce.

gelat — vorba revine (sub formele **gialap** și **gialăp** [un compromis gialat + gelep] în cântecele oltene (ȚAPU, 64: Chip *gialăpului* făcea Și-I dete capul alătura; 66: La *gialăpi* el poruncia, Capul lui Drăgan să-l ia; 106: La *gialăpi* că poruncia Să-l taie căpășina; 182: Doi *gialăpi* că trimetea Și pe Corbea 'l aducea). Sensul de „Musciapa“ e bănațen (Marian, Ornitol. I, 428) și deci luat din sârbesce.

ghebreă — adaogă: **chebreă** (ȚAPU, 151: De căpöstru că mi-l lua, Și afară că mi-l scotea, Cu *chebreă* că 'l ștergea).

ghigêlic — Var. (olténă) **dugialic**, cu sensul de coafură domnescă: 'vorbă identică și „ghighelic“, după rostirea sârbescă „diegeluk“ (ȚAPU, 149: Poftesc caftan de 'mpărăție Și *dugialic* de Domnie).

giubea — adaogă: **giubelușă**, diminutiv alătura cu „giubeluță“ (ȚAPU, 262: Strășioră 'mi pică, *Giubelusa* 'mi strică).

giurgină — Var. (olténă) **gherghină**, într'un proverb d. Vâlcea (ZANNE IV, 413): „a juca gherghina“, a fi belșug, când merge anul bine și totă lumea e veselă. Vorba e o asonanță populară cu „gherghină“.

hahan — adaogă: măcelar, în genere, într'un cântec din Covurlui (MATER. FOLKL. 729: Măcelaru turcilor, *Hahamu* jidanilor... Cf. ȚAPU, 75 [din Prahova]: Măcelaru turcilor, Chisăgiū ovreilor).

hambar — adaogă: **hambaraș**, lada morii în care curge făina, în Tulcea (Damé, Terminol. 153, 155).

hergheligiū — Var. (olténă) **arghelegiū** (ȚAPU, 58: Ce ture era mai beșliū la Stoian *arghelegiū*).

hindichiū — adaogă: 3. jghiabul tescului de struguri numit și „gârliciū“ (Damé, Terminol. 82).

hunie 1. în Moldova, plinie (TARIF 1761: *hunie* cântarul 50 bani); 2. în Muntenia, unêla dogarului numită și „leică“ (Damé, Terminol. 85); 3. sens arhaic și exclusiv literar: vale îngustă, ca o plinie (Ist.

1715, p. 40: este ca o *hunie* vale strîmtă, care *hunie* pogoră în marginea mării; 55: bogaz, *hunie*, seiș, pogoriș; — HUNI, entonnoire (d. gr. *χωνί*); bulg. serb. huniia, mer. honie „urcior” (= ngr. *χωνί*).

iatagan — Var. (oltenic) **atagan** și **iatan** (ȚAPU, 156: Pe la șele buzdușane, La briu cu *atagane*; 73: Cu latul *iatanului* Tot în lungul trupului).

ienicer — Var. (corupte) în cântecele Oltenic: **ianginer** și **nicen** (ȚAPU, 57: *Ianginert* că-mi audia... 85: Turcilor, pasfilor, Și măimari, nicenilor...).

imurluc — adaogă: imurlucul se îmbracă în Oltenia sub cortel (Damé, Terminol. 186); cf. ȚAPU, 384: Și mi croiesc *imurluc* Verde ca frunza de nuc.

iortoman — în baladele oltenic: **iortoman** și **ortoman** (ȚAPU, 11: Dar al voinic *ortoman*, P'al cal bun și *ortoman*... 12: Măi, voinice *iortomane*, Bate murgu, ține drumu...) precum și **iortomănos** (ȚAPU, 8: Un voinic *ortomănos*, C'un cojoc mare lătos). Căderea lui *i* inițial e o particularitate mai ales oltenă: cf. Alomița, asomie, atagan (în cântecele din Oltenia).

ișlic — vorba revine într'un cântec d. Tulcea (MATER. FOLKL. 1472: Doi-trii frați ai lui, Cu *ișlic* 'n brîi...)

lalea — Var. (oltenic): **lala**, **lelea** și **lelie** (ȚAPU, 23: Fôie verde ș'o *lelea*, D-țeu că-l asculta... 747: Fôie, fôie și o *lelie*, Daoleo, dragă Marie... MATER. FOLKL. 1253: Frunză verde de *lalale*, Se uita pe drum la vale...).

lefa — **lefea**, și în cântecele oltenic (ȚAPU, 80: Săva!-Aga al Diului, Mustafa de la Baba, Care le împarte *lefeua*...)

mahalagiū — adaogă: (adj.) din mahala (ȚAPU, 133: Că Turcii silnicii, Căinii *mahalagiū*, Averea mi-au jetuit...).

maidan — adaogă: locuțiunea „a face maidan”, a încera calul, în cântecele oltenic (ȚAPU, 148: Dară Corbea ce-mi făcea Pē Roșu că 'ncăleca, Puțintel *maidan* făcea, Până când bine 'nferbînta).

martac — adaogă: **mărtăcesc**, a propti cu martacii, într'o ghicitoare oltenă despre „opincă” (ȚAPU, 536: Am o casă desvelită, Intâi o *mărtăcesc*, La urmă o 'nvelesc).

melez — în loc de „Basarabia” a se citi „Moldova” (TARIF 1792: *melez* și halali, topul 30 bani).

moșmone — ȚAPU, 339: Maica mea e vrăjitoare, la dășagii la spinare, Plcă 'n sat după *moșmone*.

năstrapă — adaogă: **năstrăpat** adv. în locuțiunea „a călea năstrăpat” (=a călea în strachini său farfurii), în cântecele oltenic (ȚAPU, 53: Călea rar și *năstrăpat*, Cum e lui Topală drag; 97: Priscovănu cel bogat, Boier mare și aședat, Călea rar și *năstrăpat*).

năzuros — adaogă: 2. (despre cai) când se sperie de te miri ce.

odalic — Var. **ardalic** și **ardalip**, în baladele oltenic (ȚAPU, 102: La ciobani că poruncia, Oișele le pornia, Cam cu căinii, Cam cu ciobanii, Cam cu *ardalicu* tot; 104: Dar Dobrișan c'a sosit, Cam cu oi, Cam cu miei, Cam cu ciobanii, Cam cu *ardalip* cu tot; 105: Să mi-l aduei poruncia, Cam cu oi, cam cu ciobanii, Cam cu *ardalic* cu tot).

papuc — adaogă: la o casă țărănească, florea ce se face la căpătul stîlpilor (Damé, Terminol. 90).